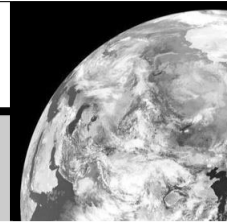

RENÉ DUMONT

XAVIER GARCIA:
LES MEVES CONVERSES ECOLOGISTES

René DUMONT

Pelegrí del Tercer Món

L'enginyer agrònom francès René Dumont (Cambrai, 1904 - París, 2001) va ser a Barcelona, l'octubre de 1989, per participar al Primer Simposi Internacional Una Sola Terra. Amb 85 anys a sobre, gairebé quaranta llibres publicats i després d'haver fet estudis de camp en vuitanta països, sobretot del Tercer Món, durant seixanta anys (la primera missió, el 1969, a la Indoxina), la seva presència entre nosaltres, al primer Museu de la Ciència, va ser com un cop de puny als nassos de la inconsciència col·lectiva i de l'autocomplaença personal. Allí el vaig tractar unes hores que ara rememoro, just cent anys després del seu naixement.

No me'n sabia avenir, de veure'l i sentir-lo tan a prop. La seva personalitat, humana i intel·lectual, forjada en els mil combats contra la fam, per la vida, la dignitat de les pagesies del món i la supervivència ambiental, certament impressionava. Viatger permanent, pelegrí apassionat (com volia el novel·lista Joan Puig i Ferrer), home de vivència tel·lúrica i reflexió moral –que començà a aprendre en la seva infantesa rural a Cambrai (regió administrativa francesa de Nord-Pas-de-Calais)–, René Dumont va ser, en efecte, un apòstol per a la pacificació de la humanitat, un pioner sense partit avançat al seu temps i, tant com tot això, un flagell implacable contra tots els desordres, ignoràncies, corrupcions i misèries provocades pels poderosos d'aquest món. Els tractà a fons, en els seus innumbrables viatges de recerca d'una política alimentària per a tothom, tant al Nord com al Sud, i els seus llibres en són testimoni –cada cop més irritat–, d'aquesta insolència del poder, que ha causat i causa tants de desastres humans i ambientals que els seus ulls van veure i que no podia suportar. La lectura de les seves obres –entre les quals, *L'Afrique noire est mal partie* (Le Seuil, 1962), *Nous allons a la famine* (Le Seuil, 1966), *L'utopie ou la mort* (Le Seuil, 1973) o *Un monde intolérable, le libéralisme en question* (Le Seuil, 1989)–, així com un repàs a la seva biografia –*Une vie sassigne par l'ecolo-*

gie, Éditions Stock, 1992–, escrita pel periodista Jean Paul Besset, confirma el caràcter profètic de les seves denúncies contra el desordre econòmic internacional, formulades quaranta anys enrere, i que tenen una vigència actualíssima.

René Dumont va ser un home lliure, i ho va demostrar en les diverses fases de la seva llarga vida de 97 anys. L'esperit de la terra i dels que la conreaven el va impregnar de ben petit, per això estudià agronomia, l'ensenyà des de 1932 a l'Institut Nacional d'Agronomia i, després de la Segona Guerra Mundial, assessorà el Govern francès en la millora dels rendiments agraris en aquella època de penúries. Però a mitjans anys cinquanta s'ho féu venir bé –ja era respectat en el seu rang acadèmic– per no quedar fossilitzat en la seva càtedra de professor d'ensenyament superior o lligat a l'Administració agrícola o colonial, i aconseguí el seu somni: mantenir la càtedra i poder circular lliurement pel món per anar a escoltar els pagesos –que qualificà com els veritables «damnats de la terra»–, compartir amb ells les possibles solucions i reclamar-les, amb contundència, a governants i tècnics de les administracions, tant dels estats com dels organismes internacionals.

UN PROJECTE LLARGAMENT MEDITAT

En aquells moments, quan els pobles del Tercer Món, començaven el seu procés d'independència política del jou colonial

de les metròpolis occidentals i quan l'esperança d'aquests pobles es posava en les alternatives socialistes per superar d'una vegada el domini imperial d'Occident, l'arribada de Dumont a l'Àfrica negra, al Magrib, a la Xina, a l'Índia o a Sud-amèrica no va ser pas una casualitat, fruit de la seva curiositat viatgera, sinó un projecte llargament meditat, convençut que el futur de la humanitat es jugava en aquest Sud mundial, històricament humiliat. Sabia perfectament, des dels seus viatges inicials dels anys vint i trenta que el treball de la terra que nodria la humanitat és el que més honora, però igualment va aprendre amb dolor que els mecanismes econòmics, demogràfics i polítics que es posaven en marxa –a partir dels anys seixanta– podien conduir a la destrucció de l'agricultura, al «genocidi planetari dels pagesos» i «a l'amenaça d'una fam generalitzada».

Va fer-hi front amb una fe digna de tan alta causa. «El que jo vull –va dir– és poder prendre el meu bastó de pelegrí, recórrer el món i veure els problemes sobre el terreny.» Així ho va fer, amb senzillesa, voluntarisme, realisme crític, preparació científica i sentit comú, virtuts que no prosperaven entre la massa de buròcrates estatals o internacionals, ben pagats i inamovibles davant les seves xifres estadístiques, a la qual s'enfrontà repetidament quan es va adonar de com eren còmplices de les decisions dels grans mercaders del desordre internacional. Així ho va fer saber, també, als líders mun-

dials del Sud (Nehru, Mao, Castro, Ben Bella, Seku Turé, Sihanuk, Senghor, Nyerere, Bourguiba, etc.), a fi que, alliberats de la tutela política, no caiguessin en l'esclavatge econòmic del model occidental.

Però les seves tesis desconcertaven en aquells moments d'eufòria socialista tercermundista cap al «progrés econòmic»: contra el productivisme i gegantisme industrialista plantejava les petites dimensions agràries autosuficients; contra l'economia d'exportació a gran escala, la subsistència local autogestionada; contra els grans sistemes polítics la responsabilitat de l'individu i les col·lectivitats; contra el neocolonialisme econòmic i el militarisme, la resistència activa i el pacifisme; contra el malbaratament, l'austeritat; contra els buròcrates, la saviesa del poble, etc.

PIONER DE L'ECOLOGIA POLÍTICA

Abans d'engegar-se socialment i política el moviment ecologista, a principis dels anys setanta, Dumont ja feia temps que ho veia a venir. Així, acceptà de ser candidat pels Verds francesos a les presidencials de 1974, el primer candidat de l'Ecologia Política. Arran d'aquella campanya –amb els Amics de la Terra que el van engrescar (Brice Lalonde i companyia)– va publicar el llibre *A vous de choisir: l'écologie ou la mort*, que guardo com un tresor dedicat, a l'igual que el volum *Mes combats*, on va escriure-hi, més certament que mai, «*le combat continue*».